

Protokoll fört vid inspektion hos Polismyndigheten i Stockholms län, Norrorts polismästardistrikt, arresten Sollentuna, den 14 augusti 2013

Inledning

På uppdrag av chefsjustitieombudsmannen Elisabet Fura genomförde biträdande enhetschefen Gunilla Bergerén samt föredragandena Lars Olsson och Maria Ulfsson den 14 augusti 2013 en oanmäld inspektion av polisens arrest i Sollentuna.

Inspektionen är en del av JO:s uppdrag att fullgöra de uppgifter som ankommer på ett nationellt besöksorgan (national preventive mechanism, NPM) enligt det fakultativa (frivilliga) protokollet den 18 december 2002 till Förenta nationernas konvention mot tortyr och annan grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning.

Inspektionens genomförande

Besöket inleddes med att JO:s medarbetare togs emot av Ulf Marklund, stationsbefäl, och Jan Redner, chef över stationsbefäl och samordning. Därefter förevisades arrestlokalerna. Arrestant- och omhändertagandeblad, tillsynsblad, protokoll över omhändertagande enligt polislagen (1984:387) och incidentrapporter granskades översiktligt. Intervjuer med personal och en intagen genomfördes. En avslutande genomgång hölls med arrestföreståndaren Rose-Marie Hagman Ringström.

lakttagelser m.m. under inspektionen

Organisation m.m.

Från polismyndighetens sida anfördes sammanfattningsvis följande. Arresten i Sollentuna har genomgått en ombyggnation som stod klar i mars 2013. Arresten har tio anhållnings- och tre tillnyktringsceller. Ingen dubbelbeläggning av celler förekommer. Berusade personer som är omhändertagna enligt lagen (1976:511) om omhändertagande av berusade personer m.m. (LOB) körs även till Beroendeakuten i Stockholm vid S:t Görans sjukhus. På grund av ombyggnation av arresten i Solna har frihetsberövade från Västerorts polismästardistrikt under en period våren 2013 förts till arresten i Sollentuna. Enligt polisens statistik togs 1998 arrestanter och 433 personer omhändertagna med stöd LOB in i arresten 2011 (det år som arresten

senast var i full drift). Fram till och med maj 2013 hade 1021 arrester tagits in i arresten varav 236 utgjorde s.k. arrestlån från Västerorts polismästardistrikt.

Bemanningen utgörs av väktarutbildade arrestvakter från bolaget Securus Säkerhet enligt avtal som Polismyndigheten i Stockholms län har slutit. Arresten är som regel enkelbemannad. Vid behov, t.ex. om det är många intagna, fattar stationsbefälet beslut om att kalla in fler vakter. Enligt distriktorder om handlägningsrutiner för arrestverksamhet (DO 5 2012:10 253-B) får ensamarbete i arresten inte utföras t.ex. vid öppning av celldörr eller vid situationer som innebär att arrestvakten konfronteras direkt med den intagne och den intagne inte förvaras inlåst i arrestcell. Vid enkelbemanning medför detta att polispersonal kontinuerligt måste bistå med bevakning, t.ex. vid intagnas toalettbesök eller samtal med advokat. Enligt personal fungerar ordningen tillfredställande eftersom det dygnet runt finns ett stationsbefäl och ett biträdande stationsbefäl i tjänst. Deras arbetsrum ligger i anslutning till arresten och från detta rum kan kameraövervakningen i arresten följas. Arrestvakterna arbetar som regel tolvtimmarspass. Det finns en särskild upprättad arbetsbeskrivning för arrestvakterna vilken bl.a. behandlar säkerhet, tillsyn och rastning.

Vaktbolaget ansvarar för utbildningen av sina arrestvakter. Arrestvakterna bär enligt direktiv från sin arbetsgivare inte batong i arresten.

Celler och andra utrymmen

Frihetsberövade förs till arrestintaget för inskrivning. Förmansprövning görs av stationsbefälet. Det finns inte någon egentlig väntarrest utan intagna får vänta i ett öppet utrymme med en väggfast träbänk. I anslutning härtill finns även en toalett. Det finns ett särskilt avvisiteringsrum, två förhörssrum och ett läkarrum i anslutning till arrestintaget. Arrestintaget och korridorer är kameraövervakade.

Tillnyktringscellerna är endast utrustade med en galonmadrass. Anhållningscellerna är standardutrustade. Cellerna gav ett rent intryck. Det finns tre toaletter i korridoren och två duschar. Spolning sker utifrån. Papperslakan, filter, handdukar, kläder, tandborstar och rakhyvlar finns att tillgå. Böcker och tidningar finns att tillgå. Frukosten bereds av arrestvakterna. Vid övriga måltider serveras uppvärmda färdigrätter.

Enligt avtal med Polismyndigheten i Stockholms län utför anställda vid Samhall städningen av arresten. Enligt arrestföreståndaren finns det brister både i utförandet av städningen och i städpersonalens säkerhetstänkande. Detta är ett problem för arrestverksamheten.

Tillsyn och incidentrapportering

Tillsynen av intagna sker normalt genom en glaslucka i celldörren. Att tillsyn skett registreras i ett särskilt framtaget datasystem, Celltrack. Arrestvakten riktar en scanner mot celldörren på vilken ett magnetchip finns fastsatt och därigenom registreras i Celltrack att tillsyn har skett. Om en arrestvakt påträffar en till synes livlös person i cellen går denne inte in direkt, utan larmar och inväntar polis.

Av det granskade materialet framkom att vakterna regelmässigt skriver en upplysning om vad som förevarit, t.ex. att den intagne sover eller har fått gå ut för att röka. Det återfanns dock inte några noteringar om utomhusvistelse, förutom i samband med rökning.

Incidenter rapporteras och dokumenteras i en särskild pärm.

Möjlighet till daglig utomhusvistelse

Arresten har en rastgård med visst skydd mot nederbörd som är cirka 24 kvadratmeter stor.

De anhållna som är rökare får gå ut för att röka efter varje måltid. Även de som inte röker kan få komma ut flera gånger per dag. Det har förekommit att intagna fått komma ut nattetid.

Vid samtal med en intagen framkom att denne endast varit ute en gång under drygt tre dygn, och det var i samband med rökning. Det framkom dock inte om han hade blivit tillfrågad om att få komma ut fler gånger.

Information

Rikspolisstyrelsen har tillsammans med Riksåklagaren tagit fram ett informationsblad, på 43 olika språk, med information om intagnas rättigheter i samband med frihetsberövandet. Informationsbladet finns tillgängligt för samtliga polismyndigheter.

Vid inspektionen framkom att det endast är intagna som är icke svensktalande som får skriftlig information. Övriga informeras istället muntligen om sina rättigheter. Ansvaret för att så sker delas av patrullen, stationsbefälet, arrestvakten och utredande polis. Det görs alltid, men dokumenteras inte särskilt.

Underrättelse till anhöriga

Anhöriga underrättas om frihetsberövandet om den frihetsberövade begär detta och det kan ske utan men för utredningen (jfr 24 kap. 21 a § rättegångsbalken). För anhållna som är över 18 år underrättas anhöriga endast om det begärs och detta sköter som regel polisens utredare.

Personer som är omhändertagna för berusning tillfrågas som regel inte om anhöriga ska underrättas.

Hälso- och sjukvård

Vid sjukdom eller skador är det stationsbefälet som beslutar om läkare ska tillkallas eller om den intagne ska föras till sjukhus. Läkare kommer vid behov inom en timme. Det har även förekommit att intagna förts till häktet Kronoberg, där det finns en särskild omvårdnadsavdelning.

Avslutande genomgång

JO:s medarbetare redogjorde för vad som kommit fram under inspektionen.

Rose-Marie Hagman Ringström anförde bl.a. följande.

Ordningen med enkelbemanning fungerar tillfredställande, men det hade självfallet varit bättre om arresten ständigt hade varit dubbelbemannad. Det är dock en ekonomisk fråga. Det är upp till stationsbefälet att avgöra när det finns behov av att kalla in en extra arrestvakt. Denna fråga bör inte styras i detalj.

Det är oklart vilka delar av vakternas arbetsmiljö som polismyndigheten är ansvarig för, men det pågår en diskussion härom. Arrestvakterna uppmanas att anmäla incidenter till sin arbetsgivare.

Även om det inte dokumenteras att intagna tillfrågas om utomhusvistelse så sker det såvitt känt. Förhoppningsvis är de intagna väl medvetna om möjligheten till utomhusvistelse.

Det är ett delat ansvar mellan patrullen, stationsbefälet, arrestvakten och utredande polis att informera den intagne om sina rättigheter. Denna ordning fungerar bra och det är inte något problem att det inte dokumenteras vilken information som givits.

Vid protokollet,

Maria Ulfsdotter Klang

Justeras den

Gunilla Bergerén

Jag har tagit del av protokollet.

Med anledning av vad som framkommer om utomhusvistelse och information till intagna vill jag hänvisa till de två initiativärenden som jag öppnat med anledning av iakttagelser vid tidigare inspektioner (dnr 2054-2013 respektive 2572-2013). För övrigt föranleder protokollet inte några ytterligare åtgärder eller uttalanden från min sida.

Elisabet Fura